

élet- és lételeme a közösség, a közös dolgok, a közös létezés. Vagy közösen fest a barátaival, mint a háború után Budapesten (Szenes Zsuzsával, Solti Gizellával), vagy, mint Jeruzsálemben, az Ó- és Újváros 'határán' csoportmunka, azaz közös műhelymunka folyik.³ Még a Vörösmarty cserkészcsapatból ismerte Erdély Miklóst, akivel saját elmondása szerint, ámbár nagyon tartósnak bizonyult, de „nem volt szimmetrikus viszonya”⁴. A Művészeti Gimnáziumban találkozott és barátkozott össze Szenes Zsuzsával, aki már kisdíák korában Erdély Miklós vonzáskörébe került, a MADISZ (Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség) kapcsán.⁵ „Zsuzsi létezéséről még apámtól, Tarján Gidától hallottam, aki együtt dolgozott Zsuzsi apukájával, Szenes Lajossal a háború előtti Népszavánál. Ugyanez okból Zsuzsi is tudott rólam. 1946. szeptember elsején, a Szépműves Lyceumban láttuk egymást először. »Te vagy a Tarján Hédi? Gyere, ülj mellem«, mondta. És ettől kezdve lett helyem – az első hely a háború után, amit magaménak éreztem.”⁶ Ez a barátság életük végéig megmaradt. Tarján Hédi a nagyon konkrét, pontosan meghatározott képi világ és a lírai, spirituális, térben és időben megfoghatatlan, a személyes vonásokat gyakran elmosó portrék csoportjai közötti nagyon széles skálán váltogatta képi fogalmazásmódját. A jeruzsálemi alkotóperiódusban a színek éppen csak tónusok, az érzések, az érzelmek szintjén – negatív formában, tagadólágg, hiányukban ábrázoltan – jelennek meg. A közösség szinte föloldódik, a közös tartalmak megjelenítése nagyon is individuálisan, önmagukba fordult formák alakjában, a kiüresedett tekintetek távolba meredésén és sosem az összekapcsolódáson keresztül tárul elénk. Az üres színpad ugyan emberi lényekkel, megszemélyesített, emberi tulajdonságokkal felruházott állatokkal népesül be, mégis minden személytelen és magányos marad. Az aktábrázolások sem az intimitást tükrözik, inkább tárgyias, távolságtartó, kiszolgáltatott testek, önmagukba zárt szigetek. Mozdulataik fontosabbak, mint közegük. Jelenlétükkel teret metszenek ki az üres színpadból.

Tarján Hédi 2008. február 23-án halt meg, újabb űrt hagyva a kortárs művészet fölfedezésre váró varázsdobozában.

Budapest, 2008. május 21.

Uri Asaf

Jeruzsálem eleste

Mielőtt a kórterembe beléptem, Gina figyelmeztetett, hogy a Hédinek szakálla nőtt. Ritkás, ősz sertét láttam az állán. Minden fegyvert bevetett, nem akarta, hogy az életből kivezető úton bárki feltartóztassa. Tudta, hogy a képzeleten túl is vannak erős szárnyak. Az orvosok csak a visszavezető útra gondoltak, mégis volt köztük valaki (a lélekgyógyász *Lvov*), aki Hédi ágya fölé szürkés *Fra Angelico* szárnyakat akasztott és segített neki jól be/mért sebességgel ereszkedni. A tulipánok az ágy mellett alig figyeltek, a földi bőségből haszontalanság lett. Hédi megszügyenítő bátorsággal haldoklott, közben a szabadban nárciszok virágoztak. Több hónapja nem jártam otthon. Az üres hűtőszekrényben egyetlen alumíniumfóliával becsomagolt csont vár rám. Jól őrzött emberi csont. Kint tavasz van. Már nem mondhatom el neked, hogy a tavasz az égő csipkebokorral kezdődik, nem léphetek be az árnyékos szobádba, ahol régen körülöngtelek, mint méhek a gyümölcsöt. Ott kezdtem látni. Hogy nem látlak, az olyan, mint a szöveg érthetlensége, vagy a túske, mely a cipőn keresztül is a talpamba fúródik. Így nehéz az életbe szentséget tölteni, egy lépéssel tovább menni. Nem szeretted a *duinói elégiák* fennköltségét. Azt mesélted, hogy az angyalok csak a *Rambam* kezéből fogadhatók el, mert nála senki nem lép ki a könyv igazából. Most úgy érzem, egy darab fa értékesebb az angyalnál. A fából egy napon hajó lesz, a vakság és néma bizakodás a hullámok közé kerül, az emlékezet nélküli vízbe.

Jeruzsálem, 2008. május 25.

Tarján Hédi
Gouache

<http://www.flickr.com/photos/emiles/2545455730>

3 Horváth Ágnes: *Tarján Hédi – Földbarna és ultramarin*, in *Múlt és Jövő*, 2007/4., pp. 106–113.

4 Szipőcs Krisztina: *Történetek Erdély Miklósról*, Balkon, 1998/11. <http://www.c3.hu/scripta/balkon/98/11/01szip.htm>

5 Uo.

6 Uo.